

Cenaclul dramaturgilor

22

În lectură:

„Trecutul nostru
cel fără de prhană“

de CRISTIAN MUNTEANU

Luni 23 mai a avut loc la Casa scriitorilor ultima ședință a Cenaclului din această stagiune. Lectura piesei dramaturgului Cristian Munteanu a fost asigurată de un colectiv al Teatrului Giulești, sub îndrumarea Getei Vlad. Au interpretat — acesta e cuvântul — actorii : Ion Pavlescu, Costel Gheorghiu, Anca Ledunca, Anca Neculce, Liana Mărgineanu, Adriana Trandafir, Paul Ioachim, Gelu Nițu, Constantin Măru, Sebastian Papani, Adrian Vișan, Sergiu Demetriad. Din discuțiile care au urmat reproducem fragmentar câteva opinii :

MIHAIL DAVIDOGLU : „Aici, la Casa scriitorilor, sînt prezenți oameni de profesie, care vor judeca textele în mod competent. Consider că este una dintre cele mai bune seri ale cenaclului. Piesa pune acute probleme actuale, politice și morale. Personajele sînt oameni de mare interes, oameni vii ca lexic și concepție de viață. Despre actorii giuleșteni ar trebui scris în mod special“.

PAUL TUTUNGIU : „Interesant pentru Cristian Munteanu că a încercat un personaj insolit în dramaturgia noastră. Gradația maladiei de care suferă eroul piesei amintește de *Hagi Tudose*. Fenomenul e surprins foarte exact. În prima parte, care mi se pare și cea mai viabilă, personajul susține că a fost un soldat al perioadei de început, cînd a servit revoluția. Ajuns ziarist, pretinde să rămîină în presă, dar

încetează să mai lupte. Lasă impresia că e persecutat, mai mult, se crede un martir. Această golire de conținut, urmărită pînă la ultima limită, cea a sinuciderii ratate, ar putea sta sub semnul tragediei. Dar individul nu este o personalitate, ci — ca în Cehov — un incapabil, un impostor. Am anumite rezerve în legătură cu scriitura. Nu cred că piesa nu va cunoaște retușuri, pentru aceasta a și fost adusă în cenaclu. Lectura trebuie aplaudată. Să sperăm că încercarea aceasta interesantă de sondaj psihologic va ajunge pe scenă, și atunci îl vom aplauda și pe Cristian Munteanu“.

MIRCEA MUNTEANU (prezentat de Paul Everac drept un obișnuit al cenaclului) : „Personajul central e extrem de interesant, iar problematica, îndrăzneată, curajoasă. Replica e scurtă, densă, dar acțiunea e foarte lentă și oboșitoare. Piesa nu are nici o tangență cu *Hagi Tudose*, este mai aproape de lumea lui Gorki sau Dostoiievski“.

GEORGE RICUS : „Personajul principal e ca un simbol al urii : nu cedează și se menține cu îndirjire cantonat pe o poziție negativistă. În piesa aceasta, altfel foarte bine construită și bine pusă în pagină, o nuanță de oarecare neverosimilitate există : din păcate, nu prea se întimplă să fim atît de atenți cu suferința apropielui“.

GHEORGHE DUMBRĂVEANU : „Dramă a unei conștiințe confruntate cu alte conștiințe în degradare, piesa nu-l prezintă totuși pe Alexandru Cosma în situații clocvente. Conflictul intră în penumbră și nu mai atinge culminația necesară. Ca literatură dramatică, este foarte frumoasă“.

DORU MOȚOC : „Nu s-a remarcat pînă acum că însuși titlul anunță intenția. Trecutul personajului nu e deloc fără de prihană. De o actualitate frapantă, piesa are o acțiune tensionată. Replica e admirabilă, sînt multe veritabile aforisme, chiar în exces“.

I. D. ȘERBAN : „Consider că piesa are stil, stilul autorului ei. Subscriu la părerea că este foarte greu să izbutești piese politice ; eu aș fi mai mult conștient că am descoperit o piesă foarte bună din mai multe puncte de vedere“.

THEODOR MĂNESCU : „Cred că ne aflăm în fața celui mai bun text al lui Cristian Munteanu, mai interesant decît cele care i se joacă. O primă calitate — problematica foarte adevărată. Avem datorită ea, în spiritul documentelor Congresului al IX-lea, să ne delimităm de greșelile trecutului. Totodată, perioada de dinaintea acestui Congres nu e deloc plină doar de păcate, dimpotrivă, s-au făcut multe lucruri bune. Mulți dintre noi am trăit perioade negre, aceasta nu înseamnă să-i privim în jur dintr-un unghi strict egoist. Personajul, privit în mod justificat critic de către autor, este ușor cabotin, este un fel de Protasov al zilelor noastre, care nu are cum eșua decît așa. Poate mă înșel, dar esența eroului este de natură tragicomică : el respinge ajutorul, dar, de fapt, în mod ridicol, îl cerșește mereu. Autorul să încerce să fie mai aproape de adevărul vieții, pentru că adevărul ideilor e aproape fără cusur“.

ȘTEFAN BERCIU : „Important nu e cabotinismul personajului, ci această goană după despovărare, în măsura în care e vorba de un act de desperare necontrolat. Important e dacă în '45 a crezut sau s-a lăsat pradă spiritului de aventură. Dacă e sincer, avem motive să-l considerăm un personaj tragic. Cu acest personaj cutremurător, piesa este o frumoasă partitură pentru o singură vioară“.

DORU MOȚOC : „S-ar putea spune, eventual, că Alexandru Cosma, hamal în gară, e un fel de Victor Petrin, cel trimis la deratizări“.

CRISTIAN MUNTEANU : „Mulțumesc tuturor, actorilor — pentru lectură, vorbitorilor — pentru sugestii. Greșesc că vin tîrziu la cenaclu. Înaintea examenului de pe scenă sînt necesare asemenea discuții. Am intenționat ca în piesă să existe trei momente concepute în stiluri diferite : prima parte, o dramă burgheză, a doua, teatru politic, iar a treia să aibă o tentă ușor existentialistă. Bineînțeles că nu e vorba de o tragedie, chiar și eșecul sinuciderii certifică acest caracter tragicomic al personajului. Lui Mănescu nu i-a plăcut unda de sentimentalism, dar eu cred că durității trebuie să-i opunem caritatea, greșelile pot fi răscumpărate prin bunăvoință. Există personaje nerecuperabile, dar, ca și în viață, nu putem să le omorîm, ele trebuie lăsate să trăiască și trebuie să le întindem o mînă de ajutor. Foarte multe observații mi le-am însușit și voi ține cont de ele“.

PAUL EVERAC : „În acest text am văzut și eu, ca și dumneavoastră, o hermeneutică a ratării, pe care însă m-aș feri să o cataloghez cu ușurință. Pentru că nu sînt de acord cu tragerea spre tragicomic (la care a aderat și autorul), deriziunea nu aș fi văzut-o mai accentuată. Cînd eroul spune «eu am făcut revoluția și alții s-au îmburghezit de pe urma ei», nu-i putem nega capacitatea de observație, o anume forță de apreciere justă a realității. Autorul a avansat în această direcție investigația, dar s-a grăbit să o atenueze. Personajul este un înrîncenat care nu mai poate să-și depășească starea. Acest tip de erou există deja în literatura noastră, în special în proză, dar și în dramaturgie. Întrebarea e cît de îndreptățit este personajul să se simtă frustrat, pentru că de fapt el stă într-o ostentativă expectativă. În concluzie: avem de-a face cu un condei de scriitor care știe ce și cum să scrie, știe să construiască o structură dramatică, știe să lanseze un subiect incitant.

Mircea RAREȘ

Replika serii : „Visceralitatea s-a deparțajat, intelectualitatea a rămas“.